

УДК 341.01

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.67>

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ У ПОДОЛАННІ БІДНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПОІНФОРМОВАНOSTІ СУСПІЛЬСТВА ЗА УМОВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Клецова Н.В.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин
Сумського національного аграрного університету
<https://orcid.org/0000-0003-4910-8912>

Курило О.М.,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри міжнародних відносин
Сумського національного аграрного університету
<https://orcid.org/0000-0002-9339-6272>

Кравченко Д.І.,

студентка IV курсу
спеціальності «Міжнародне право»
Сумського національного аграрного університету
<https://orcid.org/0000-0003-0556-1723>

Клецова Н.В., Курило О.М., Кравченко Д.І. Міжнародний захист прав людських ресурсів у подоланні бідності в контексті поінформованості суспільства за умов діджиталізації.

Стаття присвячена науковому дослідженню міжнародного захисту прав людських ресурсів у подоланні бідності в контексті поінформованості суспільства за умов діджиталізації. Здійснивши аналіз окремих положень міжнародних нормативно-правових актів та вітчизняної законодавчої бази, авторами було виявлено, що дані документи наводять межу бідності, а людські ресурси, що опинилися за цією межею, вважаються бідними. Встановлено, що сьогодні в Україні спостерігається активність держави у сфері зменшення соціальної нерівності серед людських ресурсів, також мають місце і реформи для поглиблення розшарування суспільства, проте не існує дієвого механізму реалізації запропонованих підходів державними органами влади. У статті запропоновано три основні цілі сталого розвитку взяти за складові моделі, що сприятиме ліквідації бідності у світі та Україні. Зокрема, авторами було запропоновано врахувати такі положення: 1) подолання крайньої межі бідності як економіко-соціальної складової країни; 2) боротьба з нерівністю та несправедливістю в контексті захисту міжнародних прав людини; 3) боротьба зі зміною клімату. Врахування запропонованих положень на рівні країни сприятиме прискоренню досягнення глобальних цілей світу щодо сталого розвитку. Авторами було удосконалено тлумачити поняття «інформаційна нерівність», під яким вони запропонували розуміти розходження у доступі до інформації, джерел накопичення її суспільством, використання не в повному обсязі на практиці через недостатню обізнаність. Доведено, що саме це і формує підґрунтя для непоінформованості або недостатньої поінформованості бідних верств населення. Використання людськими ресурсами у повсякденному житті запропонованого у статті тлумачення породжує асоціацію, що саме їхня недостатня інформативна забезпеченість, в умовах активного діджитал середовища, спричиняє ефект «недостатньої влади особистості у суспільстві».

Ключові слова: працівники, цифровізація, міжнародна практика, управління, межа нерівності, кошик споживання, умови праці, наукові дослідження, боротьба з бідністю, законодавство.

Klietsova N., Kurylo O., Kravchenko D. International protection of human resources rights to overcome poverty in the context of society awareness under conditions of digitalization.

The article is devoted to the research of international protection of human rights in overcoming poverty in the context of public awareness and digitalization. Analyzed certain provisions of international regulations and domestic legislation, the authors found that these documents underlined the poverty line, and human resources that are below this limit are considered to be poor. It is established that today in Ukraine there is activity of the state in reducing social inequality among human resources, there are also reforms to deepen the stratification of society, but there is no effective mechanism for implementing the proposed

approaches by public authorities. The article proposes to take the three main goals of sustainable development as the main components of models that will help eradicate poverty in the world and in Ukraine as well. In particular, the authors proposed to take into account the following provisions: 1) overcoming the extreme poverty line as an economic and social component of the country; 2) fighting inequality and injustice in the context of protecting international human rights; 3) fighting climate changes. Taking into account the proposed provisions at the national level will help accelerate the achievement of the world's global goals of sustainable development. The authors improved the interpretation of the concept of "information inequality", which they proposed to understand the differences in access to information, sources of its accumulation by society, its incomplete usage in practice due to lack of awareness. It is proved that this is the basis for ignorance or lack of information of the poor layers of society. The human resources' usage of the proposed interpretation in the article in their daily life will create the association that it is their lack of information, in an active digital environment, causes the effect of "insufficient power of the individual in society".

Key words: workers, digitalization, international practice, management, margin of inequality, consumption basket, working conditions, research, poverty reduction, legislation.

Постановка проблеми. Подолання бідності, захист прав людських ресурсів, що знаходяться поза межею гідного існування, поінформованість усіх верств населення в умовах активного розвитку діджитал середовища – все це є запорукою стабільного розвитку держави, підвищення добробуту її громадян. Сьогодні, у період бурхливого стрімкого світового економічного розвитку та цифровізації економіки, питання бідності є дуже гострим. Враховуючи те, що людські ресурси не в змозі самотійно покращити дану ситуацію, ця проблематика набуває глобального характеру і потребує вирішення не лише на національному, але й на міжнародному рівнях. Так, постає завдання щодо врегулювання кардинальної нерівності усіх верств населення на законодавчому рівні. Зазначимо, що, в першу чергу, саме технологічні зміни призводять до того, що окремі групи населення, які й до цього були позбавлені сучасних можливостей цивілізації, відділяються від елітної частини прошарку громадян. Крім того, питома вага таких людських ресурсів швидко зростає у всьому світі, а отже, виникає нагальне питання для вирішення – забезпечення, як мінімум, потенційного рівного доступу усіх громадян світу до використання мінімальних соціальних, освітніх, економічних, культурних і технологічних можливостей різних категорій населення з метою міжнародного захисту прав людських ресурсів щодо подолання бідності. Ми бачимо, що тематика нашого дослідження є актуальною для детального аналізу в правовій сфері.

Стан опрацювання даної проблематики. Питанням міжнародного захисту прав людських ресурсів, подоланню межі бідності, боротьбі з бідністю в контексті поінформованості суспільства за умов діджиталізації присвячені дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, практиків. Зокрема таких як: І. В. Городняк [1], О. Гриценко [2], Я. Джан [3], Х. Їн [3], Т. Камінська [2], З. Лі [3], Л. Михайлова [4], А. Сенгупта [5], Дж. Хуо [3], Л. Шевченко [2], Л. Шнит [6] та інших. Аналізуючи зв'язки між подоланням бідності та забезпеченням соціально-економічних і громадянських прав людини, одразу стає очевидним те, що існує багато факторів, які призводять до зубожіння, але найбільш розповсюдженими та впливовими серед них є дискримінація, нерівний доступ до ресурсів, які разом призводять до порушення прав людини та приниження людської гідності. Адже саме захист життя, здоров'я, честі, гідності, недоторканості, безпека людини є пріоритетними завданнями кожної держави. Саме тому навіть сьогодні, залишається невичерпний перелік питань, що потребують неодмінного вирішення. Зокрема те, як на міжнародному рівні повинен відбуватися захист прав людських ресурсів у подоланні бідності в контексті поінформованості суспільства за умов діджиталізації.

Метою статті є науково-практичне дослідження питань міжнародного захисту прав людських ресурсів у подоланні бідності в контексті поінформованості суспільства за умов діджиталізації.

Виклад основного матеріалу. Право на захист від бідності закріплено ст. 25 Загальної декларації прав людини 1948 року [7], яка підкреслює, що кожна людина має право на рівень життя, достатній для неї самої та її родини. Проте ст. 30 Європейської соціальної хартії закріплює, що сторони зобов'язуються: 1) в рамках загальної угоди вживати заходів для надання особам, які живуть або можуть опинитися в ситуації соціального відчуження чи бідності, а також членам їхніх сімей ефективного доступу, зокрема, до роботи, житла, професійної підготовки, освіти, культури та соціальної й медичної допомоги; 2) переглядати ці заходи з метою їх коригування у разі необхідності [8]. Аналізуючи окремі положення та загальний зміст наведених вище двох міжнародних нормативно-правових актів, ми виявили, що обидва документи наводять межу бідності, а людські ресурси, що опинилися за цією межею, вважаються бідними.

У Віденській декларації та Програмі дій Всесвітньої конференції з прав людини 1993 року [9] зазначено, що набуло широкого розповсюдження таке явище, як абсолютна бідність. Саме вона перешкоджає повному та ефективному здійсненню прав людини. Таким чином, ми знову підкреслюємо, що

постає першочергове питання світового масштабу для міжнародного співтовариства щодо негайного скорочення кількості осіб, що перетнули межу бідності. Тож, постає питання, що ж спричиняє виникнення цієї межі.

У своїх дослідженнях І. В. Городняк [1, с. 22], зазначає, що сьогодні однією із важливих проблем сучасного суспільства стає інформаційна нерівність у можливостях і способі життя різних верств населення. У той час як Л. Шнит [6, с. 261] акцентує увагу на тому, що саме ліквідація бідності є виконанням зобов'язань держави у галузі прав людини, що безпосередньо впливає й на міжнародні відносини різних країн світу. Незалежний експерт ООН з питань захисту прав на розвиток, А. Сенгупта заявив, що ліквідація бідності є важливим елементом у просуванні та реалізації розвитку людини як одного з прав людини. Він також пояснює, що право на розвиток можна розглядати як вектор різних прав, тому право на розвиток буде дотримуватися тільки у випадку, якщо всі права людини будуть виконуватися або якщо принаймні одне право буде виконуватися, а інші права не будуть порушуватися [5]. Ще у 1992 році на Конференції ООН [10] експерти Міжнародної організації праці висловили думку, що проблема бідності виникає у суспільстві через не доопрацювання у соціально-економічній системі держав, що з часом призводить до структурних помилок. Це твердження і сьогодні є актуальним, тому ми погоджуємось із думкою експертів, адже у випадку дотримання окремих прав людини, і одночасне порушення інших прав, окреслюється негативний результат щодо виконання права людських ресурсів на розвиток.

Враховуючи те, що державна підтримка малозабезпечених осіб є одним із основних ключів до соціального захисту будь-якої країни, варто зазначити, що перехід України до ринкової економіки призвів до високої диференціації окремих соціальних груп за рівнем життя, відповідно відбулось і збільшення частки бідного населення. Так, дана проблема поставила загрозу національній безпеці, торкаючись вже не окремої особи, а суспільства у цілому. І сьогодні в Україні можна спостерігати активність держави у сфері зменшення соціальної нерівності, мають місце реформ для поглиблення розшарування суспільства, проте не існує дієвого механізму реалізації запропонованих підходів.

Вузько пов'язаний з поняттям бідності поняття «прожитковий мінімум», який є величиною так званого «живого кошика». Прожитковий мінімум є достатнім для забезпечення нормального функціонування організму людини, підтримки її здоров'я, набору продуктів харчування, мінімального набору непродовольчих товарів, послуг, необхідних для задоволення соціально-культурних потреб населення. Сьогодні в Україні прожитковий мінімум може встановлюватися на одну особу та в розрізі основних соціально-демографічних груп населення, до яких належать такі категорії населення, як: діти до 6 років; діти від 16 до 18 років; працюючі дорослі особи; непрацюючі дорослі особи.

Також існує невиправдана диференціація заробітної плати за видами економічної діяльності, яка ще значною мірою пов'язана зі ступенем адаптації галузей до ринкових умов. Так, середня заробітна плата у 2021 році в інформаційно-телекомунікаційній сфері сягала 36175 грн., а у фінансовій – 28471 грн., що більше, ніж удвічі перевищувала середню заробітну плату в сільському господарстві (12797 грн.) та охороні здоров'я (16267 грн.). Наведемо ще декілька статистичних фактів, що рівень бідності за витратами нижче фактичного прожиткового мінімуму зріс з 41,3% у 2019 році до 47,2% у 2021 році, а за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму – з 23,1% до 23,2%. Рівень абсолютної бідності, розрахований на основі встановленого законом прожиткового мінімуму, зріс і склав у 2021 році 1,6% проти 1,1% у 2019 році. Аналізуючи наведені дані, ми бачимо, що запроваджені державні реформи українським урядом у 2020 році були не дієвими, або їхній ефект покаже свої наслідки через певний проміжок часу. Проте, сьогодні, враховуючи статистичні показники, наша країна не рухається вперед до економічного та соціального прогресу. Адже відсутня збалансованість між економічним зростанням і соціальними витратами та неспроможністю національної економіки повністю виконувати всі зобов'язання держави, що є основною перешкодою для ефективного соціального розвитку.

У 2021 році Research & Branding Group [11] провела опитування українців, яке показало, що у 2/3 населення рівень їхніх доходів значно знизився за останній рік. Поясненням цього були відповіді респондентів, що через глибоку девальвацію гривні та падіння ВВП, стрімко збільшились ціни на товари та послуги. Проте ми можемо констатувати той факт, що за останній рік в Україні дійсно подорожчали продукти харчування, медикаменти, одяг та витрати на транспорт. Це призвело до щільної економії людськими ресурсами певних благ. Зокрема, дехто відмовився від нових будинків, автомобілів, хтось від нового вбрання, а комусь навіть довелося економити на харчуванні.

Сьогодні питання подолання бідності у світі регулюється Європейською соціальною хартією, а також Цілями сталого розвитку на період з 2015 по 2030 роки, затвердженими самою ООН. Більш того, дане питання є дуже актуальним і в Україні. У 2015 році лідери 193 країн світу на саміті ООН зі сталого розвитку прийняли 17 глобальних цілей, завдяки яким протягом наступних 15 років повинно бути досягнуто трьох важливих результатів щодо боротьби із бідністю. Ми можемо зробити висновок про те, що саме цілі сталого розвитку є підґрунтям для ліквідації бідності. Так, ми пропонуємо три основні

цілі сталого розвитку взяти за складові моделі, що сприятиме ліквідації бідності у світі та Україні. Зокрема, вважаємо за доцільне врахувати такі положення: 1) подолання крайньої межі бідності як економіко-соціальної складової країни; 2) боротьба з нерівністю та несправедливістю в контексті захисту міжнародних прав людини; 3) боротьба зі зміною клімату. Врахування запропонованих положень на рівні країни сприятиме прискоренню досягнення глобальних цілей світу щодо сталого розвитку.

Проте дослідженням ООН також виявлено, що саме Україна може зіткнутися з найгіршою рецесією за останні десятиліття через пандемію COVID-19, в результаті якої понад 9 мільйонів людей залишаться поза межею бідності. Ми виявили, починаючи з перших днів пандемії більше 80% домогосподарств втратили доходи, а понад 40% сімей втратили принаймні одного члена родини. За підсумками 2021 року рівень бідності у 2022 році зростає до 45%, що на 6,5 пунктів вище, ніж у 2019 році.

Складна економічна ситуація вплинула і на існування середньому прошарку людських ресурсів. В Україні середній клас й досі помилково асоціюється з малим і середнім бізнесом. Проте, якщо врахувати досвід Європейських країн світу, то до середнього класу варто віднести працівників, рівень доходів яких дозволяє їм споживати товари та послуги, двічі на рік відпочивати, оплачувати всі витрати на існування та ще й заощаджувати. В Україні, щоб належати до середнього класу в столиці, особа повинна заробляти не менше, ніж 20 тис. грн на місяць. Для регіонів – не менше, ніж 10 тис. грн. на місяць. Це сума, з якої близько 2 тис. грн йде на оплату комунальних послуг, 1000 грн – на транспорт, решта – на продукти харчування, медикаменти та окремі заощадження.

Хочемо зазначити, що важливим економічним аспектом характеристики матеріального становища працездатного населення є і стан виплати заробітної плати. Відповідно борг і тривалість його затримки збільшують кількість відсотків бідного населення країни. Протягом тривалого часу в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення заборгованості із заробітної плати, що є порушенням конституційного права громадян на своєчасне одержання винагороди за працю відповідно до трудового законодавства України та міжнародних норм. Щодо заборгованості виплат заробітної плати, то вона має накопичувальний ефект за попередні періоди. Але варто підкреслити, що людські ресурси, яким не виплачують заробітну плату в повному обсязі, все ж таки не можуть реалізувати своє право на соціальний захист. Адже вони не можуть претендувати на субсидію, оскільки офіційно мають дохід від основного місця роботи. У таких умовах вони не споживають і не мають можливості відтворити свій трудовий потенціал. Сьогодні, на початку 2022 року, масова несвоєчасна виплата заробітної плати роботодавцями, навіть без будь-якої компенсації заборгованості, стала особливістю українського ринку праці. А це є результатом недосконалого законодавчого та нормативного забезпечення, зокрема: недотримання принципу черговості виплати заробітної плати та відсутність дієвих правових, економічних механізмів захисту конституційного права працівників підприємств-банкрутів на своєчасне отримання трудових доходів. Норми міжнародного права, зокрема частина III Конвенції МОП № 173 про захист вимог працівників у разі неплатоспроможності роботодавця [12] та стаття 25 Європейської соціальної хартії, передбачають механізм захисту заробітної плати працівників підприємств-банкрутів шляхом створення гарантійного інституту.

У попередніх наших дослідженнях [3, 4] ми зазначали, що ефективне управління людськими ресурсами в умовах діджитал середовища є неможливим, якщо буде великий розрив між щаблями населення. Це призведе лише до того, що відбуватиметься загострення конфліктів. І першочерговою причиною виступатиме недостатня поінформованість тих людей, які живуть у віддалених місцях від цивілізації, що порушуватиме їх права на рівний доступ до інформації. Саме нерівномірність доступу до інформації між країнами з різним рівнем економічного розвитку та серед різних соціальних груп всередині країни породжує інформаційну нерівність [1, с. 18]. Так, якщо ми будемо тлумачити поняття інформаційної нерівності, то воно першочергово позначатиме розходження у доступі до інформації, джерел накопичення її суспільством, використання не в повному обсязі на практиці через недостатню обізнаність. Все це відповідно й формує підґрунтя для непоінформованості або недостатньої поінформованості бідних верств населення. Таким чином, у людських ресурсів виникає асоціація, що їхня недостатня інформативна забезпеченість, в умовах активного діджитал середовища, спричиняє ефект «недостатньої влади особистості у суспільстві».

Висновки. Здійснивши аналіз окремих положень міжнародних нормативно-правових актів та вітчизняної законодавчої бази, ми виявили, що дані документи наводять межу бідності, а людські ресурси, що опинилися за цією межею, вважаються бідними. Встановлено, що сьогодні в Україні спостерігається активність держави у сфері зменшення соціальної нерівності серед людських ресурсів, також мають місце і реформи для поглиблення розшарування суспільства, проте не існує дієвого механізму реалізації запропонованих підходів державними органами влади. Запропоновано три основні цілі сталого розвитку взяти за складові моделі, що сприятиме ліквідації бідності у світі та Україні. Зокрема, нами було запропоновано врахувати такі положення: 1) подолання крайньої межі бідності як економіко-соціальної складової країни; 2) боротьба з нерівністю та несправедливістю в контексті захисту

міжнародних прав людини; 3) боротьба зі зміною клімату. Врахування запропонованих положень на рівні країни сприятиме прискоренню досягнення глобальних цілей світу щодо сталого розвитку. Нами було удосконалено тлумачити поняття «інформаційна нерівність», під яким ми пропонуємо розуміти розходження у доступі до інформації, джерел накопичення її суспільством, використання не в повному обсязі на практиці через недостатню обізнаність. Доведено, що саме це і формує підґрунтя для непоінформованості або недостатньої поінформованості бідних верств населення. Використання людськими ресурсами у повсякденному житті запропонованого нами тлумачення породжує асоціацію, що саме їхня недостатня інформативна забезпеченість, в умовах активного діджитал середовища, спричиняє ефект «недостатньої влади особистості у суспільстві».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Городняк І. В. Інформаційна нерівність у сучасному суспільстві та соціально-економічна поінформованість населення м. Львова. *Український соціум*. 2008. № 1 (24). С. 16–22. URL: [ukr.soc1:ukr.soc1.qxd.qxd](http://ukr.soc1.qxd.qxd) (ukr-socium.org.ua) (дата звернення: 26.12.2021).
2. Безпека людського розвитку в правовій, соціальній державі : монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Харків : НУ «Юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого», 2013. 850 с. URL: <4D6963726F736F667420576F7264202D-20CCEEEDEEEE3F0E0F4B3FF5FC1C5C7CFC5CAC020CBDEC4D1DCCACEC3CE20D0CEC7C2C8D2CAD-35FE4EBFF20E4E5EFEEEDF3E2E0EDEDFF> (nlu.edu.ua).
3. Yin H., Huo Zh., Klietsova N., Li Z., Zhang Y. Innovations in Human Resource Management: Willingness and Ability of Long-Term Care Insurance. *Marketing and Management of Innovations*. 2021. # 1. P. 261–277. URL: [513-2021-22_Yin et al.pdf](http://sumdu.edu.ua) (sumdu.edu.ua) (Last accessed: 29.12.2021).
4. Klietsova N., Mykhailova L. International Experience in Staff Management in the Process of Staff Recruitment for Vacant Positions with the Application of Social Networks in the Conditions of Digitalisation. *Education of Economists and Managers*. 2021. № 59 (1). P. 31–46. URL: https://econjournals.sgh.waw.pl/EEiM/article/view/2719?fbclid=IwAR3HouF7hVNCL6x1NOJ-XXCr35_k1O_2L9tY0jrWGbsYWGAsR0K-WmcUEJqs.
5. Сенгупта А. Право людини на розвиток: Доповідь незалежного експерта з питань захисту прав людини на розвиток. URL: [www.unhchr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/0/78e0cb0e6e6ea624c-1256961004f7a98/\\$FILE/G0015327.pdf](http://www.unhchr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/0/78e0cb0e6e6ea624c-1256961004f7a98/$FILE/G0015327.pdf).
6. Шнит Л. Подолання бідності як підстава ефективного захисту й реалізації прав людини на національному та міжнародному рівнях. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 11. С. 259–261. URL: <CFC3CF20B92031315F323031372DEDEEE2FBE92E706466> (pgp-journal.kiev.ua) (дата звернення: 29.12.2021).
7. Загальна декларація прав людини. *Резолюція Генеральної Асамблеї ООН*. № 217 від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 11.12.2021).
8. Європейська соціальна хартія. *Рада Європи*. 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300#Text (дата звернення: 06.12.2021).
9. Віденська декларація та Програма дій ООН : Декларація, Міжнародний документ від 25.06.1993 р. № 995_504. URL : Віденська декларація та Програма дій | від 25.06.1993 (rada.gov.ua) (дата звернення: 09.12.2021).
10. Конференція ООН по оточуючій середі і розвитку. Рио-де-Жанейро, 1992 г. URL: Рио-де-Жанейрская декларация по окружающей среде и развитию — Декларации — Декларации, конвенции, соглашения и другие правовые материалы (un.org) (дата звернення: 27.12.2021).
11. Оцінка українцями матеріального становища. *FGB Group Research and Branding*. 2021. URL: Оцінка українцями матеріального становища – Research & Branding Group (rb.com.ua).
12. Конвенція Міжнародної організації праці № 173 1992 року про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця. *Міжнародна організація праці*. № 993_286. Ратифікована 19.10.2005 р. URL: Конвенція Міжнародної організації... | від 23.06.1992 № 173 (Картка) (rada.gov.ua).